

Rodinné právo

Ing. Mgr. Tomáš Klusák

Obsah přednášky

- o Manželství
- o Rodiče a děti
- o Náhradní rodinná výchova
- o Sociálně-právní ochrana dětí

Rodinné právo

- o Prameny:
  - o NOZ + zákon o zvláštních řízeních soudních
  - o O sociálně-právní ochraně dětí
  - o Úmluva o právech dítěte

Manželství

- o Trvalý svazek muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem. Hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc
- o Snoubenci mají předem poznat své charakterové vlastnosti a svůj zdravotní stav
- o Manželství se uzavírá svobodným a souhlasným prohlášením učiněným před příslušným orgánem. Manželství vznikne i jinak, je-li zřejmé, že snoubenci prohlašují svou sňatečnou vůli
- o Prohlášení se činí veřejně a slavnostním způsobem v přítomnosti dvou svědků

Manželství

o Sňatek

občanský

církevní

Před zastupitelským úřadem

Manželství

o Občanský sňatek

- o Uskutečňuje se obřad na místě, které k tomu určí orgán veřejné moci provádějící sňatečný obřad; přihlíží se při tom k vůli snoubenců

o Církevní sňatek

- o Před příslušným orgánem církve. Předložení osvědčení vydané matričním úřadem
- o Orgán státem registrované církve má povinnost do 3 pracovních dnů doručit protokol o uzavření manželství příslušnému matričnímu úřadu

Manželství

- o Předkládané doklady:
  - o Že jim nejsou známy okolnosti vylučující uzavření manželství
  - o Že navzájem znají svůj zdravotní stav
  - o Že zvážili úpravu budoucím majetkových vztahů, uspořádání budoucího bydlení a hmotní zajištění rodiny po uzavření manželství
- o Povinnost souhlasného prohlášení o:
  - o Příjmení, pokud příjmení dosavadní, tak prohlášení o budoucím příjmení společných dětí

Neplatnost a neexistence manželství

o Neplatnost manželství

- o Překážka bigamie
- o Překážka příbuzenství (i osvojení, pěstounství, poručenství)
- o Překážka věku
- o Překážka svéprávnosti
- o Na návrh toho, kdo má právní zájem, považuje za platné dokud není prohlášeno za neplatné

o Neexistence manželství

- o Nedostatek projevu vůle
- o Před orgánem církve, jež není státem registrovaná

Vztahy mezi manžely a zánik manželství

- o Princip vzájemné pomoci
- o Hrazení nákladů společné domácnosti
- o Oprávnění zastupovat druhého manžela v běžných záležitostech
- o Společné jmění manželů (režim zákonný, smluvený, rozhodnutím soudu)
- o Zánik manželství
  - o Smrtí, prohlášením za mrtvého, rozvod

Rozvod

- o Návrh některého z manželů, předpoklad hlubokého a trvalého rozvratu, nelze očekávat obnovení manželského soužití
- o Nelze manželství rozvést, dokud nenabude právní moci rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu (může být nahrazeno dohodou rodičů, jež je schválena soudem)
- o Fikce splnění podmínek rozvodu § 757 NOZ zkrácené řízení o rozvod
  - o Manželství 1 rok a 6 měsíců spolu nežijí
  - o Dohoda o úpravě poměrů nezletilého dítěte
  - o Dohoda o úpravě majetkových poměrů

Rodičovská zodpovědnost

- Obsahuje nejdůležitější práva povinnosti k nezletilému dítěti a náleží pouze rodiči s plnou svéprávností. Princip blaha dítěte

○ RZ

Péče o dítě

Právo dítě zastupovat

Správa jmění dítěte

Zásahy do RZ

- o Pozastavení výkonu
  - o Oprávněn soud (např. dlouhodobá nemoc)
- o Omezení RZ (zanedbání, nevykonává řádně)
  - o Oprávněn soud
  - o Pokud oba —————> ustanovení opatrovníka
- o Zbavení RZ (vážným způsobem zanedbává, zneužívá)
  - o Soud může zbavit i práva dát souhlas k osvojení
  - o Nejtvrdší sankce, nemá vliv na vyživovací povinnost

Určení rodičovství

- o Matka je ta, která dítě porodila 😊
- o Domněnky otcovství (3)
  1. Za trvání manželství, lhůta 300 dní
  2. Souhlasné prohlášení rodičů před matričním úřadem
  3. Umělé oplodnění, tak muž, co dal souhlas
  4. Návrh dítěte, matky, muže (rozhoduje soud), dále taky soulož v době, od které neprošlo do narození dítěte méně než 160 a více než 300 dní, ledaže otcovství vylučují závažné okolnosti

Popření otcovství

- o Lhůta 6 měsíců, ode dne kdy se dozví, že se jeho manželce narodilo dítě, popěrná lhůta 6 let (nové NOZ)
- o Probíhá v řízení o popření otcovství
- o Právo popřít má:
  - o Manžel
  - o Matka
  - o Muž, je-li vyloučeno, že by mohl být otcem

Náhradní rodinná výchova

- o Pěstounská péče
- o Osvojení
- o Poručenství
- o Opatrovnictví

Osvojení

o Osvojení

- o Vznik podobného vztahu jako mezi rodiči a dětmi, tzn. RZ
- o Nutný přiměřený věkový rozdíl (16 let)
- o Souhlas dítěte, dosáhlo-li 12ti let
- o Informovat o osvojení do zahájení povinné školní docházky
- o Rozhoduje soud na návrh, předtím 3 měsíce u osvojitele, vyjádření orgánu SPOD
- o Nelze zrušit za 3 roky
- o Lze osvojit i zletilého

NRV

o Poručenství

- o Jestliže rodiče zemřeli, byli zbaveni/omezeni RZ, výkon jejich RZ byl pozastaven, ustanoví soud dítěti poručníka, nemá vyživovací povinnost, předkládá zprávy soudu

o Opatrovnictví

- o V případě střetu zájmu
- o Lze ustanovit i orgán SPOD
- o Rozsah práv a povinností vymezí soud

Pěstounství

- o Pěstounská péče
  - o Rozhodnutí soudu
  - o Není vyživovací povinnosti
  - o Zastupovat a spravovat jeho záležitosti jen v běžných věcech
  - o Rodiče nedali souhlas k osvojení, předpokládá se styk dítěte s rodičem, rodič může požadovat dítě zpět
  - o Výživné platí rodiče státu a ten jej vyplácí pěstounovi v rámci dávek
  - o Přednost před ústavní výchovou

Vyživovací povinnost

- o Do té doby, dokud se děti nejsou schopny samy žít
- o Dítě má právo podílet se na životní úrovni svých rodičů
- o Vzájemná vyživovací povinnost mezi manžely
- o Výživné rozvedeného manžela
- o Mezi potomky a předky
- o Výživné pro neprovdanou těhotnou ženu nebo matku

Sociálně-právní ochrana dětí

- o Účelem je poskytnout zvýšenou ochranu nezletilým dětem
- o Ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochrana oprávněných zájmů dítěte vč. ochrany jeho jmění, působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny
- o Hledisko zájmu a blaha dítěte,
- o Orgány SPOD
  - o KÚ, OÚ,
  - o MPSV
  - o Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí

SPOD

- o Výchovní opatření:
  - o Napomenutí
  - o Dohled
  - o Uložení omezení
- o Činnosti SPOD
  - o Preventivní a poradenská činnost
  - o Zprostředkování osvojení a pěstounské péče
  - o Ústavní a ochranná výchova
  - o Péče o děti, které vyžadují zvýšenou ochranu před negativními vlivy

Otázky???

Děkuji za pozornost

Literatura

- o TOMANCOVÁ, SCHELLE K., SCHELLEOVÁ, I., HYNŠT, A.: *Základy práva (nejen) pro školy*. Jaroslava Tomancová a kolektiv. 1. vyd. Boskovice: ALBERT, 2007. 360 s. Právo. ISBN 80-73-26-110-3
- o Nový občanský zákoník
- o Zákon č. 359/1999 o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů
- o Sdělení FMZV č. 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte